

ΠΑΤΡΙΝΟΡΑΜΑ

www.patrinatorama.com.gr

Μιλούν:

- ΕΛΕΝΗ ΣΑΜΑΡΑΚΗ
- ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΤΣΑΚΝΗΣ
- ΛΑΚΗΣ ΚΑΡΝΕΖΗΣ
- ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΕΝΕΒΕΖΟΣ
- ΣΠΥΡΟΣ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ
- ΜΑΡΙΑ ΔΕΛΙΒΑΝΗ
- ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
- ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ ΑΛΜΠΑΝΗΣ

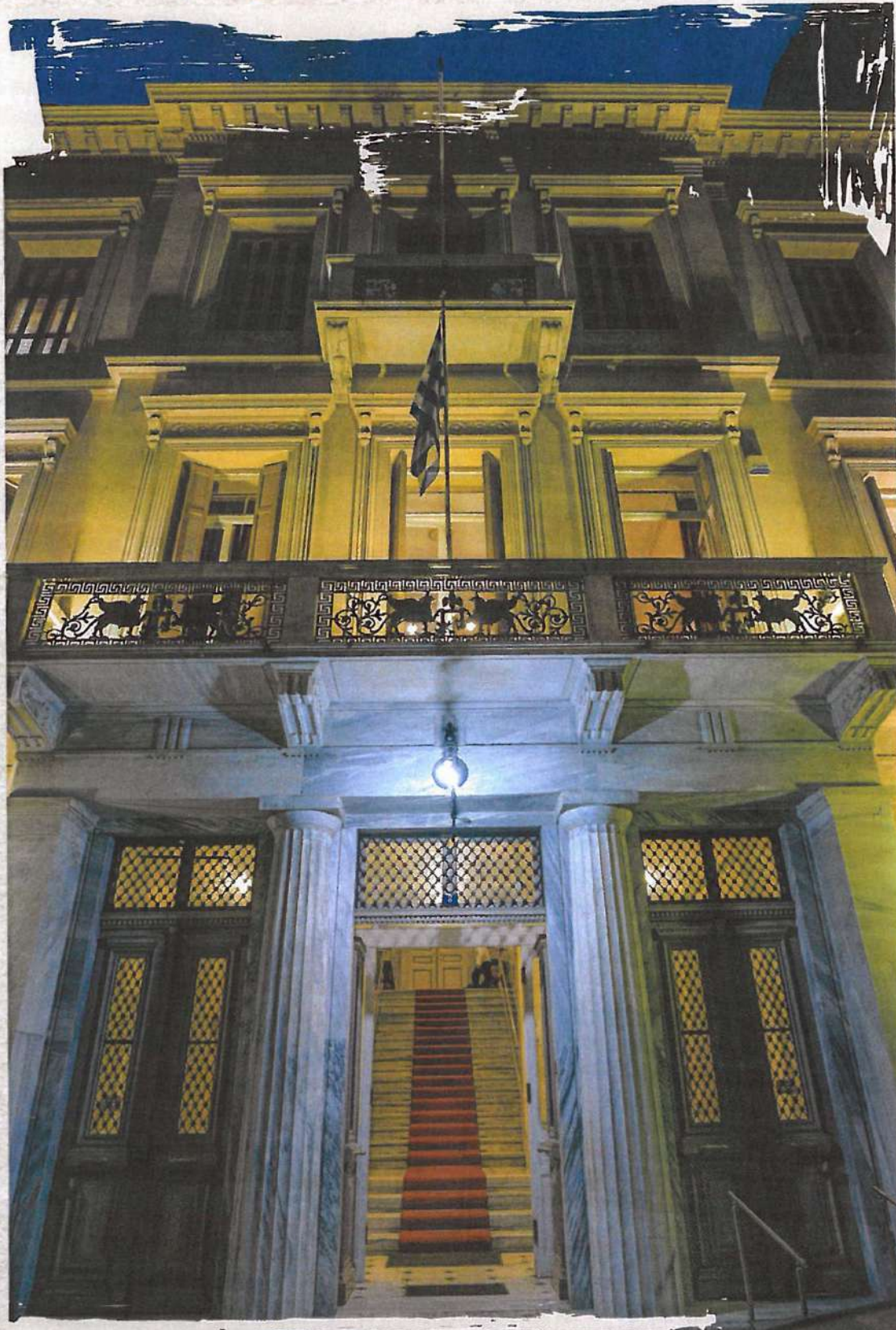
**ΣΤΑΜΑΤΗΣ
ΚΡΑΟΥΝΑΚΗΣ**

**«Η Αντιπολίτευση
κάνει ...καριέρα!»**

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
στην τιμή των 2,5 € και
μετάβολο 10 € (0,4,00 €)

● 25-06
πολιτισμός

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

156 χρόνια ζωής και πολιτιστικής προσφοράς!

Της **Μαρίας Δημάκη – Ζώρα**
Επίκουρης Καθηγήτριας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής
Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών

Πριν από 156 χρόνια, στις 24 Ιουνίου 1865, τα τέσσερα παιδιά του νομισματολόγου και ιστορικού Παύλου Λάμπρου, ο Μιχαήλ, ο Σπυρίδων, ο Κωνσταντίνος και ο Διονύσιος, παρά το νεαρό της ηλικίας τους, πήραν την απόφαση να συστήσουν έναν Σύλλογο που θα εργαζόταν για την κοινή πρόοδο και ωφέλεια. Η πρώτη έδρα του Συλλόγου, που πήρε το όνομά του από το όρος των Μουσών, τον Παρνασσό, ήταν η ίδια η οικία της οικογένειας Λάμπρου, στην οδό Παρθεναγωγείου (όπου η σημερινή οδός Ι. Πεσμαζόγλου), ενώ αργότερα, το 1868, ο Σύλλογος εγκαταστάθηκε σε οικία επί της οδού Σίνα και κατόπιν στην οδό Ρόμβης 38.

Το 1874, ο σκοπός του Συλλόγου διατυπώθηκε λεπτομερέστερα ως εξής: «Σκοπός του Συλλόγου είναι η δια της διαδόσεως των γραμμάτων διανοητική, ηθική και κοινωνική του Λαού βελτίωσις». Με τα λόγια αυτά σηματοδοτήθηκε η προσπάθεια των μελών του να συμβάλουν με τις ενέργειές τους στην πνευματική αλλά και την κοινωνική ανάπτυξη του τόπου, σε μια εποχή που το νεοπαγές ελληνικό κράτος επεδίωκε με κάθε τρόπο να ακολουθήσει τα κράτη της Ευρώπης στην πορεία της εξέλιξής τους. Ένα χρόνο αργότερα, στις 17 Μαρτίου

1875, ο Παρνασσός αναγνωρίστηκε με Βασιλικό Διάταγμα ως Νομικό Πρόσωπο. Οι Κανονισμοί του Συλλόγου τροποποιήθηκαν, όπως ήταν φυσικό, πολλές φορές από τότε και σήμερα ισχύει εκείνος του 1972.

Σταθμός στην ιστορία του Συλλόγου υπήρξε ένα γεγονός που συνέβαλε πολύ στην περαιτέρω προώθηση και επίτευξη των σκοπών του Συλλόγου: η θεμελίωση ιδιόκτητου μεγάρου, το 1890, κατά την 25η επέ-

«Σκοπός του Συλλόγου είναι η δια της διαδόσεως των γραμμάτων διανοητική, ηθική και κοινωνική του Λαού βελτίωσις».

▶ **Ιδρυτικά και παλαιά μέλη του Παρνασσού (αδελφοί Λάμπρου και οι ποιητές Σπ. Βασιλειάδης και Δημ. Παπαρρηγόπουλος) (Αριστερή φωτό) Ο πατρινός ποιητής Σπ. Βασιλειάδης, (πάνω φωτό) ιδρυτής της Σχολής Απόρων Παιδών του Παρνασσού (1872)]**

03

04

05

▶ 3. Ο μεγάλος ευεργέτης της Σχολής των Απόρων Παίδων του Παρνασσού Ευγένιος Ευγενίδης (4) με τον Πρόεδρο του Συλλόγου Τιμολέοντα Αργυρόπουλο (5) (σε εκδορμή των μαθητών το 1901)

4. Εκδήλωση προς τιμήν της Μαρίκας Κοτοπούλη, με ομιλητή τον Σπύρο Μελά (3.11.1939)

▶ 5. Ο Βασιλιάς Γεώργιος Β' σε προπολεμική εκδήλωση στον Παρνασσό

τειο της ιδρύσεώς του. Αρχικά, αγοράστηκε το οικοπέδο απέναντι από τον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Καρύτση και αμέσως ανατέθηκε στον συνταγματάρχη του μηχανικού Ιφικράτη Κοκκίδη η εκπόνηση των σχεδίων του νέου κτηρίου, τα οποία εγκρίθηκαν κατά τη συνεδρίαση της 13ης Μαΐου 1890.

Έτσι, στις 28 Μαΐου 1890, ο τότε διάδοχος Κωνσταντίνος, με την παρουσία όλων σχεδόν των υπουργών της κυβέρνησης και άλλων επισήμων, έθεσε τον θεμέλιο λίθο του νέου μεγάρου. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Σίμος Μπαλάνος στην προσφώνησή του τόνισε ότι το νέο αυτό κτήριο αποτελούσε πλήρωση ενός διακαούς πόθου των μελών του Παρνασσού και θα έδινε την ευκαιρία για περαιτέρω

πρόοδο και συνέχιση του εθνωφελούς του έργου. Πραγματικά, το κτήριο αυτό αποτέλεσε, από το 1891 που εγκαινιάστηκε μέχρι και σήμερα, τη στέγη κάτω από την οποία καρποφόρησε η πλούσια δραστηριότητα του Συλλόγου και είναι έως σήμερα ένα από τα πιο όμορφα κτήρια του 19ου αι. στην Αθήνα.

Η απόκτηση ιδιόκτητης έδρας και η επίτευξη των στόχων του Παρνασσού οφείλονταν κατά μεγάλο μέρος στις χορηγίες που εξασφάλισε ο Σύλλογος, τόσο από κρατικούς όσο και από ιδιωτικούς φορείς. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το 1875, τη χρονιά που ο Σύλλογος αναγνωρίστηκε ως Νομικό Πρόσωπο, η επίσημη επιχορήγησή του από τη Βουλή ανήλ-

θε στο ποσόν των 5.000 δραχμών, κατόπιν προτάσεως του Δημητρίου Ράλλη. Μετά μια τετραετία, το 1879, η Βουλή αναγνωρίζοντας τη σημαντική κοινωνική προσφορά του Παρνασσού, αύξησε την επιχορήγηση από 5.000 σε 8.000 δραχμές, με σύμφωνη γνώμη και του τότε πρωθυπουργού Χαρίλαου Τρικούπη και του αρχηγού της αντιπολίτευσης Αλέξανδρου Κουμουνδούρου.

Πρέπει να μνημονεύσουμε ότι στην εδραίωση του Συλλόγου συνέβαλαν, ήδη από πολύ νωρίς, με την οικονομική τους ενίσχυση, φορείς της Πολιτείας ή Νομικά Πρόσωπα, όπως το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Παιδείας, το Υπουργείο Προνοίας, ο Δήμος Αθηναίων, η Τράπεζα της Ελλάδος, η Εθνική

06

07

08

► 6. Ο Καραμανλής με την Φρειδερίκη σε χορό του Παρνασσού (μέσα δεκαετίας 50)

7. Ο Πρίγκιπας Πέτρος, με τον Πρόεδρο του Παρνασσού καθ. Ιω. Καλιτσουνάκη και τον Αντιπρόεδρο καθ. Γ. Θ. Ζώρα (1965)

8. Η εφορία του Παρνασσού, υπό την Προεδρία του Ιωάννη Θεοδωρακόπουλου, με τους καθηγητές Παν. Αθηνών Γ. Θ. Ζώρα, Κ. Αλιβιζάτο, Γ. Μιχαηλίδη-Νουάρο, Ιω. Αιλιανό (1971)

Τράπεζα, η Αγροτική Τράπεζα, αλλά και εξέχουσες προσωπικότητες, όπως ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο Εμμανουήλ Μπενάκης, ο Ιωάννης Καλλιφρονάς κ. ά.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η Ακαδημία Αθηνών, δύο μόλις χρόνια μετά την ίδρυσή της, θεώρησε χρέος της να επιβραβεύσει τον Παρνασσό για την προσφορά του στα ελληνικά γράμματα και την κοινωνία.

ΜΕΛΗ

Ωστόσο, αν η οικονομική ενίσχυση του Συλλόγου ήταν πολύ σημαντική για την ανάπτυξή του, εκείνο που του έδινε πάντοτε τη δύναμή του ήταν το έμπυχο υλικό, το οποίο πολύ γρήγορα πύκνωσε τις τάξεις

του. Λίγα μόλις χρόνια μετά από την ίδρυσή του, ο Σύλλογος απέκτησε μεγάλη φήμη. Σε αυτό συνέβαλε και η κοινωνική θέση που κατείχε ο Παύλος Λάμπρος. Ήδη από το 1869, ο Παρνασσός εξελισσόταν ραγδαίως σε πανελλήνιο πνευματικό κέντρο, με επίτιμα μέλη, ανάμεσα σε άλλα, προσωπικότητες της εποχής, κυρίως πανεπιστημιακούς καθηγητές όπως οι Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής, Στέφανος Κουμανούδης, Δημήτριος Σεμιτέλος, Δημήτριος Βερναρδάκης και, τον επόμενο χρόνο, οι Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος και Νικόλαος Σαρίπολος.

Εξάλλου, οι στενές σχέσεις του Συλλόγου με το αρχαιότερο πανεπιστήμιο της χώρας, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, τεκμηριώνονται και από το γεγονός ότι Πρόεδροι

του Παρνασσού υπήρξαν κατά καιρούς καθηγητές του, όπως ο Τιμολέων Αργυρόπουλος και Θρασύβουλος Βηλαΐδης (της Φυσικομαθηματικής Σχολής), ο Σπυρίδων Λάμπρος, ο Νικόλαος Πολίτης, ο Σπυρίδων Σακελλαρόπουλος, ο Ιωάννης Καλιτσουνάκης, ο Ιωάννης Θεοδωρακόπουλος, ο Νικόλαος Λιβαδάρας και ο εν ενεργεία πρόεδρος Ιωάννης Μαρκαντώνης (της Φιλοσοφικής Σχολής), ο Γεράσιμος Κονιδάρης (της Θεολογικής Σχολής).

Επίτιμοι πρόεδροι του Συλλόγου υπήρξαν οι πρυτάνεις του Πανεπιστημίου Αθηνών Θεόδωρος Ορφανίδης και Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος, ενώ σήμερα ο τίτλος αυτός έχει τιμητικά αποδοθεί στον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθελομαίο.

09

11

10

- ▶ 9. Έναρξη συνεδρίου του Παρνασσού για το Αιγαίο, Ακαδημαϊκός Σόλων Κυδωνιάτης, Γερ. Ζώρας, Λίνα Μενδώνη (22.12.1989)
- 10. Αναγόρευση του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου σε Επίτιμο Πρόεδρο του Παρνασσού (23.5.1999)

- ▶ 11. Εορτασμός 150ετηρίδας Παρνασσού: Ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος με τον Αντιπρόεδρο του Παρνασσού, Καθηγητή Γερ. Ζώρα (3.11.2015)
- 12. Αναγόρευση Κικής Δημουλά σε Επίτιμο Μέλος του Παρνασσού (27.1.2016)

12

Τα μέλη που πύκνωναν κάθε χρόνο τις τάξεις του Συλλόγου ήταν, λοιπόν, άνθρωποι από τον πνευματικό και τον επιστημονικό κόσμο της εποχής, με τη συμμετοχή και την ενεργό δράση των οποίων, η μειρακιώδης προσπάθεια (κατά τη διατύπωση του Σπυρίδωνα Λάμπρου), που είχε ξεκινήσει το 1865 με την ίδρυση του Συλλόγου, έπαιρνε, με την πάροδο του χρόνου, τις διαστάσεις μιας πανελληνίας υπόθεσης.

Εξαιτίας μάλιστα της κοινωνικής και εθνωφελούς δράσης του Παρνασσού, επιδίωξαν την εισσό τους σε αυτόν και ορισμένοι από τους μεγάλους εθνικούς ευεργέτες μας, όπως ο Ανδρέας Συγγρός (1872), ο Απόστολος Αρσάκης (1872), ο Μαρίνος Κοργιαλένιος (1890), ο Γρηγόριος Μαρασλής (1890), ο Γεώργιος Αβέρωφ (1890), ο Εμμανουήλ Μπενάκης (1900) κ. ά. Ανάμεσα στα παλαιότερα μέλη του Συλλόγου

ξεχωρίζουν και μεγάλες ιστορικές μορφές της χώρας μας. Επίτιμα ή τακτικά μέλη και Ευεργέτες του Παρνασσού υπήρξαν όλα τα μέλη της Βασιλικής οικογένειας, από τον Γεώργιο Α΄ έως και τον Παύλο, Πρόεδροι της Ελληνικής Δημοκρατίας, όπως ο Αλέξανδρος Ζαΐμης, ο Κωνσταντίνος Τσάτσος και ο Μιχαήλ Στασινόπουλος, καθώς και Πρωθυπουργοί όπως ο Σπυρίδων Λάμπρος, ο Παναγής Τσαλδάρης, ο Κωνσταντίνος Δεμερτζής, ο Ιωάννης Μεταξάς, ο Αλέξανδρος Κορυζής, ο Θεμιστοκλής Σοφούλης, ο Αλέξανδρος Διομήδης, ο Σπ. Μαρκεζίνης, ο Γεώργιος Ράλλης, ο Ξενοφών Ζολώτας. Στατιστικά αξίζει να αναφέρουμε ότι επτά χρόνια μετά τη σύστασή του, το 1872, ο Παρνασσός αριθμούσε ήδη περισσότερα από 300 μέλη, τα οποία με τη συμπλήρωση της 25ετηρίδας, το 1890, ανήλθαν σε 818. Στα μέσα του εικοστού αι-

ώνα, το 1951, τα ενεργά μέλη έφθασαν τα 1010, ενώ τα μέχρι τότε θανόντα ήταν 1273. Σήμερα τα μέλη του Παρνασσού φθάνουν περίπου τα 500.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ ΜΕΛΗ

Από τα πιο δραστήρια μέλη του Παρνασσού ήταν οι λογοτέχνες, οι οποίοι και καθόρισαν το στίγμα του Συλλόγου κατά τον πρώτο αιώνα της ζωής του.

Ανάμεσα σε αυτούς που βρέθηκαν στους κόλπους του, κατά την πρώτη εικοσιπενταετία του, θυμίζουμε τους Δημήτριο Παπαρρηγόπουλο (1869), Σπυρίδωνα Βασιλειάδη (1869), Αλέξανδρο Ρίζο Ραγκαβή (1869), Αχιλλέα Παράσχο (1870), Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1871), Δημήτριο Βικέλα (1872), Άγγελο Βλάχο (1872), Εμμανουήλ Ροΐδη (1872), Ανδρέα Λασκαράτο (1873). Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι μέχρι το 1880

13

► 13. Αναγόρευση του Υπουργού Πολιτισμού του Βατικανού Καρδινάλιου Gianfranco Ravasi σε Επίτιμο Μέλος του Παρνασσού (21.12.2016)

15. Ο Παναγιώτης Τσάκος με τον Πρόεδρο του Παρνασσού Καθηγητή Βασίλειο Κωνσταντινόπουλο, κατά την αναγόρευσή του σε επίτιμο μέλος του Συλλόγου (10.2.2020)

14

Αναγόρευση του Καθηγητή Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου της Ρώμης Χρήστου Μπιντούδη σε Επίτιμο Μέλος του Παρνασσού (24.5.2018)

15

στον Σύλλογο κυριαρχούσαν αριθμητικά οι καθαρευουσιάνοι λογοτέχνες της ρομαντικής Σχολής, κατόρθωσε να εκλεγεί μέλος του Παρνασσού, έστω και με την τρίτη φορά, ο Κωστής Παλαμάς (1884), ενώ είχε προηγηθεί ο Δροσίνης (1883). Και καθώς περνούσε ο καιρός εισέρχονταν στο Σύλλογο όλο και περισσότεροι από τους λογοτέχνες της γενιάς του '80, όπως ο Σουρής (1884), ο Πολέμης (1884), ο Νιρβάνας (1892), ο Στρατήγης (1901), καθώς και οι δημοτικιστές Γιάννης Ψυχάρης (1892) και Αλέξανδρος Πάλλης (1892) [Βλ. σχετικά, Γεράσιμου Ζώρα, Οι Λογοτέχνες της Παλαιάς και της Νέας Αθηναϊκής Σχολής στον Φ.Σ. Παρνασσός, Εκδόσεις Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσός, Αθήνα 1993].

Τον εικοστό αιώνα ακολουθούν και άλλοι λογοτέχνες, όπως ο Γρηγόρι-

ος Ξερόπουλος (1917), ο Γιώργος Αθάνας (1934), ο Σπύρος Μελάς (1938). Κατόπιν εισέρχονται, κατά διαστήματα, εκπρόσωποι της γενιάς του 1930, όπως οι Θανάσης Πετσάλης-Διομήδης (1936), Γιώργος Θεοτοκάς (1951), Πέτρος Χάρης (1951), Στράτης Μυριβήλης (1955), Νικηφόρος Βρεττάκος (1958), Τάσος Αθανασιάδης (1986), χωρίς όμως να παρουσιάσουν έντονη και ομαδική δραστηριότητα μέσα στον Σύλλογο, όπως οι παλαιότεροι λογοτέχνες (της Παλαιάς και της Νέας Αθηναϊκής Σχολής).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Ήδη από τα πρώτα χρόνια του Συλλόγου, άρχισε να σχηματίζεται από διάφορες δωρεές ο πυρήνας της περίφημης βιβλιοθήκης του. Οι πρώτοι που δώρισαν βιβλία, με έργα δικά τους ή και άλλων, ήταν

διάφοροι λογοτέχνες, όπως οι Σπυρίδων Βασιλειάδης, Δημήτριος Παπαρρηγόπουλος, Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής, Δημήτριος Κορομηλάς, Δημήτριος Βικέλας, Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Κωστής Παλαμάς, Ανδρέας Λασκαράτος.

Ωστόσο, η Βιβλιοθήκη αρχικά είναι διασκορπισμένη σε διάφορες αίθουσες και χωρίς συστηματική καταγραφή και ταξινόμηση των βιβλίων. Αυτή αναπτύχθηκε κανονικά μόνον αργότερα, όταν κατέλαβε όλον τον ισόγειο χώρο του ιδιόκτητου μεγάρου του Παρνασσού.

Σήμερα η Βιβλιοθήκη του Συλλόγου περιλαμβάνει περίπου 70.000 τόμους. Το 1947 ιδρύθηκε επίσημα η Πινακοθήκη-Γλυπτοθήκη του Συλλόγου, η οποία σήμερα περιλαμβάνει 200 έργα διαφόρων ελλήνων καλλιτεχνών, του 19ου και 20ου αιώνα.